

[SÉBASTIEN CHIÈZE] (MADRID)
AAN [CONSTANTIJN HUYGENS (DEN HAAG)]
13 SEPTEMBER 1673
6911

Antwoord op Huygens' brief van 11 augustus 1673 (6910) en vervolg op Chièzes brief van 30 augustus 1673 (6910B).

Samenvatting: Chièze zal Huygens enkele blijspelen van Calderón zenden. Over het welslagen van zijn missie, het loskrijgen van de beloofde betalingen, is hij zeer pessimistisch. Hij zendt ook enkele liederen.

Bijlage: Chièze aan Los Rios (president van de Hacienda), 11 september 1673; Chièze aan Enriques de Cabrera (admiraal van Castilië), 12 september 1673; Spaanse liederen.

Chièze schreef opnieuw op 27 september 1673 (6912A). De onderhavige brief werd door Huygens ontvangen op 30 september 1673 en beantwoord op 3 oktober 1673 (6913).

Primaire bron: Leiden, Univ. Bibl., Cod. Hug. 34: brief (dubbelvel, 15x21cm, abcd | -; autograaf).

Vroegere uitgaven: Worp 6, nr. 6911, p. 332: onvolledig (<Perdant le Marquis ... un *cuervo fantastico*>), rest samengevat.

— Rasch 2007, nr. 6911, pp. 1167-1171: volledig, met Nederlandse vertaling.

Namen: Pedro Calderón; Pierre Corneille; Juan Gaspar Enriques de Cabrera (admiraal van Castilië); Horatius; Diego de la Torre; Emanuel de Lira; Luís de Granada; Lope de los Rios (president van de Hacienda); Gaspar de Teves y Tello de Guzmán (markies van La Fuente); David Zuerius; Maarten Christiaan Zuerius; Juan Domingo de Zúñiga y Fonseca (graaf van Monterrey).

Glossarium: *tono* (lied).

Transcriptie

¹À Madrit, le 13e Septembre 1673.

Puisque *satur est, dum dicit, Horatius, otre echaremos por otro camino*, et dez que j'en auray l'ocasion, vous recevrez au lieu de *tonos un juego de comedias* de Calderón, qui est le Corneille de Madrit, car pour les autres ²genres de poésies il n'y a présentement aucun autheur de nom. Je vous tiens aussy *prevenido* Fray Luis de Granada, et vous n'avez, Monsieur, qu'à m'envoyer une liste de tout ce que vous désirerez. Je trouve très-plausible le prétexte que vous prenez pour n'estre plus *enfadado de mi mala pluma Castellana*, mais je serois bien en peine de pouvoir me chatouiller assez pour faire rire voz dames dans un tems si calamiteux.

Il nous vient d'arriver par une voye destournée une relation du dernier combat naval, et comme je prétendois exulter de la victoire remportée sur deux si puissans ennemis, vostre pauvre Capitaine fiscal Swerius m'est venu tirer par la basque | b | et son nom, que j'ay veu tristement estallé au bas de la relation, m'a fait connoistre que le bien et le mal sont inséparables dans cette misérable vie.

Perdant le Marquis de la Fuente j'ay tout perdu jusques'à l'espérance. La Reyne m'accorde chasque jour de nouveaux ordres, l'*Almirante* me promet des merveilles, mais cependant le Président de *Hazienda* ne paye point, et *Don* Diego de la Torre, très-digne *suegro* de *Don* Manuel de Lira, le meilleur et le plus sincère ministre de cette cour, hausse les espauls, et proteste d'impuissance à toutes les fois que je me plains à luy du deffaut de payement, du manque de parolle, et du peu d'attention qu'on a pour le seul prince de l'Europe qui paroît zelé y *muy fino* pour la cause commune.

Je me suis véritablement introduit dans les plaisirs de l'*Almirante*. Je luy dore la pilule des affaires, et vous verrez par le billet que je luy escrivis hyer, combien je tache d'abrèger les entretiens sérieux. | c | Mais qui peut m'asseurer du tems que les bonnes parolles que j'en tire produiront leur effect? Je fais de la nuit le jour, et Son Altesse me doit savoir quelque gré d'avoir *circa lustra decem* surmonté la coustume que j'avois de me mettre au lit à onze heures, me dévouant pour son service à une veillée qui ne finit qu'à une heure après minuit. Mais si tout cella ne produit rien, comme il y a apparence, et que la guerre présente ne face que servir de

---

1. Ontvangstnotitie van Huygens: <R 30 Septembris 1673.>.

2. <gennes>.

prétexte à ces gens icy pour ne payer pas leurs amis, faites la paix, je vous en conjure, et qu'après cella Son Altesse employe tout son crédit et son autorité pour se faire faire raison. Je m'estonne autant qu'il se peut qu'elle ne se veuille pas servir du tems présent pour obliger le Comte de Monterey à faire la liquidation, dont il a les ordres depuis près de deux ans, et qu'à toutes les instances que je n'ay cessé de faire par lettres pour cella on n'ayt pas respondu le moindre petit mot. | d |

Quelque parolles aussy, *iratis precibus*, envers Don Manuel de Lira fairoient des merveilles icy. Cependant on aime mieux s'en fier à *sus lisonjas* et à belle qualité qu'il me donne, que de se servir par delà des moyens que l'on a en main, et qui seroient auprès de ces gens icy de très-grande efficace pour faire réussir ma négociation. Je vous assure, Monsieur, que je ne les ménage pas, et voicy ce que j'en escrivis avant-hyer au Président de *Hazienda*. N'admirez-vous pas qu'il faille qu'on les sollicite aux choses qui sont de leur convenance, et qu'il soit besoin que je les face souvenir au bout d'un an et demy des chevaux que *motu proprio* la Reyne avoit résolu de donner à Son Altesse au commencement de la campagne de l'année passée? Le desboursement de deux mille escux avoit acroché cette libéralité dans une cour où l'on n'en plaint pas 100 mille pour une feste de *toros*. J'espère quelque jour *in noctibus Atticis* de vous faire toucher au doigt, que ce n'est icy que un *cuervo fantastico*.

³Nous avons beau nous deffendre de *tonos*, voicy l'eschantillon d'une batellée qu'on vient de m'envoyer.

Vertaling

Madrid, 13 september 1673.

Omdat ⁴Horatius, zoals hij zei, genoeg heeft,¹ zullen wij iets anders sturen via een andere weg,¹ en zodra ik daartoe de gelegenheid zal hebben, ontvangt u in plaats van ¹liederen een stel blijspelen¹ van Calderón, die de Corneille van Madrid is, want bij de andere genres van dichtwerken treft men momenteel geen auteur van naam aan. Ik houd ook voor u ¹pater¹ Luis de Granada ¹in de gaten,¹ en u hoeft mij slechts een lijst te zenden, mijnheer, van alles wat u wenst. Ik vind de reden die u hanteert, ¹niet meer geërgerd te willen worden door mijn slechte Spaanse pen,¹ zeer aanvaardbaar, maar het zou mij zeer veel moeite kosten om mijzelf voldoende te kunnen prikkelen om uw dames aan het lachen te kunnen maken in een zo rampzalige tijd.

Zojuist heeft ons via een omweg het verslag van de laatste ⁵zeeslag bereikt en hoewel ik het deed voorkomen alsof ik zeer verheugd was over de overwinning, behaald op twee zo machtige vijanden, heeft uw arme kapitein-fiscaal [Maarten Christiaan] Zuerius mij aan mijn jasje getrokken en zijn ⁶achternaam, die ik zo droevig zag staan onder aan het verslag, heeft mij doen inzien dat goed en kwaad onafscheidelijk zijn in dit armzalige leven.

Met het verlies van de ⁷markies de la Fuente heb ik alles verloren, zelfs de hoop. De ⁸koningin zendt mij iedere dag nieuwe brieven, de ⁹admiraal¹ belooft mij gouden bergen, maar de ¹⁰minister van ¹financiën¹ betaalt helemaal niets, en de ¹heer¹ Diego de la Torre, de waarde ¹schoonvader¹ van Emanuel de Lira, de beste en meest oprechte minister aan dit hof, haalt zijn schouders op en betuigt zijn onmacht iedere keer dat ik mij bij hem beklag over het uitblijven van de betalingen, over de ontrouw aan het gegeven woord, en over de geringe aandacht die men heeft voor de enige vorst in Europa die zich ijverig ¹en gewiekst¹ betoont voor de gemeenschappelijke zaak.

---

3. Ondersteboven, bovenaan | d |.

4. Huygens.

5. Op 21 augustus 1673 versloeg de Staatse vloot onder leiding van Michiel de Ruyter de gecombineerde Engels-Franse vloot in de Zeeslag bij Kijkduin.

6. Het zal hier gaan om David Zuerius, zoon van Joris Zuerius, een jongere broer van Maarten Christiaans vader Jacob Zuerius. David Zuerius was dus een volle neef van Maarten Christiaan. Hij sneuvelde op 24 augustus 1673 (Unger 1885, Bijlage E). Hij was juist getrouwd met Maria van Baerle, een dochter van David van Baerle, oudere broer van Huygens' moeder Susanna van Baerle (Unger 1885, Bijlage G).

7. Gaspar de Teves y Tello de Guzmán, markies van La Fuente.

8. Maria Anna van Oostenrijk.

9. Juan Gaspar Enriques de Cabrera, admiraal van Castilië.

10. Lope de los Rios, president van de Hacienda.

Ik heb mij werkelijk binnengedrongen in het vermaak van de ¹admiraal: ik verguld deze zakelijke pil en u zult uit de ¹¹brief die ik hem gisteren geschreven heb zien hoezeer ik mijn best doe om de moeilijke onderhandelingen te bekorten. Maar wie kan mij met zekerheid zeggen hoe lang het duurt totdat de mooie beloften die ik eruit sleep ook daadwerkelijk uitgevoerd zullen worden? Ik maak van de nacht een dag, en Zijne ¹²Hoogheid is mij wel enige dank verschuldigd wegens het loslaten van mijn gewoonte, ¹rond vijftig jaar oud, om 's avonds om elf uur naar bed te gaan, nu ik mij om zijnentwil opoffer in een wake, die pas om één uur 's nachts eindigt. Maar als dat alles niets oplevert, waar het wel naar uit ziet, en als de huidige oorlog voor de mensen hier alleen maar als voorwendsel dient om hun vrienden niet te betalen, dan bezweer ik u om maar vrede te sluiten, en daarna kan Zijne Hoogheid dan zijn hele aanzien en gezag gaan aanwenden om zijn gelijk te halen. Ik verbaas mij er evenzeer over dat het mogelijk is dat hij dit moment niet wil gebruiken om de ¹³graaf van Monterrey te verplichten voor de afwikkeling te zorgen waartoe hij al twee jaar geleden de opdracht heeft gekregen, en dat men op al mijn aandringen, dat ik in mijn brieven naar voren heb gebracht, nooit met een woord heeft gereageerd.

Ook een paar woorden, ¹met boze verwensingen, aan het adres van ¹de heer Emanuel de Lira zouden hier wonderen doen. Intussen verlaat men zich liever op ¹vleierijen en lofprijzingen en op de fraaie hoedanigheid die hij mij toekent, in plaats van ginds gebruik te maken van de beschikbare middelen, die bij de mensen hier zeer doeltreffend zouden uitwerken om mijn onderhandelingen te doen slagen. Ik verzeker u, mijnheer, dat ik ze niet ontzie, en hierbij gaat hetgeen ik er eergisteren over aan de minister van ¹financiën heb ¹⁴geschreven. Verbaast u zich niet, dat het nodig is dat men moet aandringen om hen de dingen te laten doen die zij behoren te doen, en dat ik hen na anderhalf jaar moet herinneren aan de paarden, die de koningin ¹uit eigen beweging had besloten aan Zijne Hoogheid te geven bij het begin van de veldtocht vorig jaar? Deze vrijgevigheid zou de betaling van 2000 écus met zich hebben meegebracht, aan een hof, waar men niet op honderdduizend kijkt voor een ¹stieren gevecht. Ik hoop ooit ¹tijdens Attische nachten u aan de debetzijde te zien, maar dat is hier slechts een ¹hersenspinsel.

Wij kunnen ons die ¹liederen wel ontzeggen, maar dat haalt niets uit; hier is een staalkaart van een scheepslading die men mij zojuist heeft toegestuurd.

---

11. Chièze aan Enriques de Cabrera, 12 september 1673 (CH 34, map 2).

12. Prins Willem III.

13. Juan Domingo de Zúñiga y Fonseca.

14. Chièze aan Los Rios, 10 september 1673 (CH 34, map 2).